Obsah

1. RUŠNÝ STŘED ZEMĚ 9

Předmluva • Krajina soutoků a slučování • Některé významné údaje • Katalog míst: cesta mysli a cesta oka • Je snadné být pamětníkem, když čas pádí tak rychle • Dlouhá cesta k poznávání středních Čech

2. PŘÍRODNÍ ZÁKLAD STŘEDOČESKÉ KRAJINY 29

Myšlenkový experiment • Základní charakteristika • Nejstarší součást barrandienu • Kambrium: Čechy jako souostroví • Ordovická radiace • Silur a devon • Mladší prvohory: karbon a perm • Velké vymírání a co bylo po něm • Jemně zvlněná třetihorní pahorkatina • Čtvrtohory: říční terasy a spraše • Tvář země • Geodiverzita a biodiverzita • Les a bezlesí • Jev jménem megadisturbance

3. ČLOVĚK VYTVÁŘÍ KRAJINU 67

Brutálně kulturní krajina • Paleolit a mezolit • Neolit • Eneolit • Doba bronzová • Doba železná • Germáni a stěhování národů • Raný slovanský středověk • Staré cesty a využívání krajiny • Vesnice a venkovské památky • Města jako krajina i sociální model • Muncifaj • Kouřim jako matka měst • Nenapravitelné město s třemi hrby • Hrady • Zámky • Zahrady a parky • Suroviny a horníci • Průmyslová doba • Příroda a moderna

4. KLIMA, JEHO PROMĚNY A DOPADY 139

„Staré" počasí a klimatická citlivost krajiny • Místní klima • „Nové" počasí: širší pohled • Vlny veder a počet nadbytečných úmrtí • Povodně na kopcích, povodně v údolích • Vítr sílí a les slábne

5. HOSPODAŘENÍ S VODOU 155

Když je vody moc, anebo málo • Říční krajina a její vývoj • Rybníky • Ryby a rybáři • Mlýny, náhony, nivy • Labsko-vltavská cesta • Prameny a studánky • Studně a vodovody • Polabská lázeňská oblast jako zapomenutý klenot středních a východních Čech • Kanalizace, meliorace a odvodňování pozemků • Památky • Hydrodiverzita

6. STŘEDNÍ ČECHY, JEJICH DUCHOVNÍ DĚDICTVÍ A NÁRODNÍ IDENTITA 187

Srůstání identit na křižovatce cest • Hudební topografie • Literární místopis • Střední Čechy jako kolébka národních patronů • Poutní místa • Kostely a kláštery • Románské dědictví: narodit se do českého národa a státu • Krajina jako řeka

DOSLOV 219

LITERATURA 221

SUMMARY 225

EDIČNÍ POZNÁMKA A PODĚKOVÁNÍ 231